

» Күн талаби

Эмланмаслик хаётни хавф остида қолдиришдир!

3 июль куни Covid-19 вирусига қарши эмландик. Айни пайтда ўзимда ҳеч қандай нохушликни хис қылмаяпман. Вакцинанинг танага сингиши жараёни деярлы енгил кечди.

Абвал ҳам таъкидлаганимиздек, айни вазиятта бутун дүнө мамлакаттарини ҳам иктисидий, ҳам маънавий танглика солиб күйгөн бу вирусни енгишнинг бирдан-бир йўли оммавий эмланнишидир.

Бугунги кунда давлатнимиз томонидан белуп эмлаш жараёнлари кенг камровда жорий этилган. Ҳар бир шаҳар, туман, маҳаллаларда вакцинация штаблари очилган. Фақатгина сизу биз, яъни ҳалқимиз ушбу имкониятдан унумли фойдаланса бас.

Сир эмаски, ўтган карантин чекловлари даврида барчамиз вакцина ишлаб чиқарилишини интизорлик билан кутган эдик. Энди эса вакцина ҳақидаги турли асоссиз миш-мишларга ишониб, тўлиқ текширувдан ўтган эмдориларни қабул қилишга иккиланаётганлар кўп.

Назаримда, вакцинани қабул қилишдан бош тортиш бу – инсоннинг ўзини-ўзи нафқат одатий ҳаёт тарзидан чеклаш, балки ўзи ва яқинлари ҳаётини хавф остига қўйиш билан баробар эканлигини унутмаслигимиз керак.

Биз ушбу вазиятта вакцина олишдан чўчишимиз эмас, аксинча, уни навбатдаги эмлашлардан бири сифатида хотиржам қабул қилишимиз керак, деб ўйлаймиз.

О.НАЗАРБЕКОВ,
Маданият вазири

Ушбу сонда

**Соҳа ривожига
оид ислоҳотлар
йўлида**

2-саҳифада »

**“Сўз”
ҳақида сўз**

4-саҳифада »

**Ҳақиқатга
айланган
башорат**

5-саҳифада »

**Аёл – меҳр-
муҳаббат тимсоли**

8-саҳифада »

Дилнозанинг парвози

Қўзингнинг оку қораси – фарзандинг болалигиданоқ билимли, зеҳнли, истеъододли бўлса, қандай яхши! Чунки инсон зоти борки, “Болам мендан яхшироқ яшасин, баҳтли бўлсин, билиму шиҳоати орқали ҳаётда ўз ўринни топсиз” дейди.

2014 йил Сурхондарё вилоятининг Термиз шаҳрида тұғылған Дилноза Лазизова ҳам “Менинг ҳам шундай ширин фарзандимиз бўлса!” дег кўпчилик ҳавас қиласидаган жажжи киззалоклардан бири.

У Ўзбекистон Бадиий академиясига қарашли ихтисослаштирилган рассомчилик санъат мактабининг 1-сinfини тамомлади. 5 ёшидан ўқишини, ёзишини билади. Тили ҳам шундай ширинки, ўнлаб шеъру газалларни бўйрон айтади. Сиз билан турли расмлар чи-

зиш бўйича бемалол беллаша олади. Бундан ташкари, сантат шайдоси – кўшик айтади, чанқовуз чалади, рақста тушади. Айниска, баҳничилик йўналиши бўйича “аҳҳай” деганча овозини шайлаб, дўмбирани чертиб, томогини кириб, термалар айтib юришини жуда-жуда яхши куради. Ишонасизми, кизалоқ 4 ёшидан ойнаи жаҳонда чиқсан баҳшиларга кўшилиб, достонлардан парчалар куйлади. Ўзи ҳам “Алпомиш” достонидан ўнлаб термаларни ёддан айтади. Кизикишидан келиб

чикиб, ўтган йилдан бўён шаҳардаги 21-баҳшичиллик ихтисослаштирилган республика мактаб-интернатида шу йўниш бўйича сабоқ олади.

Дилноза жуда қобилиятли. Шу боис боғча ёшиданоқ мувофакиятларга эриша бошлабган. Ўтказиладиган ҳар бир танловда фаол катнашиб, голибликни кўлга киритган. Чунончи, вилоятдаги мактабгача таълим ташкилотлари тарбиячилари ўтрасида “Ақлвой” телеканали томонидан “онлайн” тарзда

ўтказилган “Ақвой” автобусини қандай тасаввур қиласиз?” танловида чизган сурати билан 1-ўринга сазовор бўлди.

– Дилноза синфдаги энг истеъододли ўқувчиларимдан бири, – дейди ўқитувчиси Умидга Ботирова. Шу боис республика миқёсида ўтказилган “Кўзмунҷоқ” расмлар танловида, VIII ҳалкаро болалар рассомчилик биенналесида турли даражадаги сертификатлар билан тақдирланди.

Давоми 2-саҳифада »

Донолар
сўзлайди...

Ҳақиқатни ёмон қўрадиган одамлар уни да-
дил айтадиганларни ҳам ёмон қўрадилар.
Феленоң

Файласуғ ҳақиқатга ошиқ кишидир. Шунга
кура, ҳар бир ҳақиқатталаб одам маълум да-
ражада файласуғдир.

А.Р.Беруний

Ҳеч кимнинг хабари йўқ ёшликтининг ўтқинчилигидан,
Аммо ҳамма хабардор унинг ўтиб бўлганинигидан.
Сенка

» Келишү

Ташаббус

» Мутолаа маданияти

Шиддаткор замон барчани ўзи каби югурик, вақт каби омонат қылиб қўйди. Хозир ҳамма ниманидир билгиси, ўлаштиргиси келса, осонгина эришишга ўрганиб бўлди. Ҳатто мутолаани ҳам битта тутмагачни босиб, борликни кўз олдинга келтириб қўйдиган интернет деган мўъжиза (балки бунинг аксидир!) орқали амалга оширанг, бу матоҳ онгу шууригини, энг қимматли вақтингин ўтирилаб турса... Тўғри, ундаи асар ёки хабарни асл китобдагидан кўра анчагина тез ўқиси, билиб олини мумкин. Лекин бу билим жуда мурт экани, бирор сабаб бўлса, учб қолган чироқи ўхшаб, хотирандан йўқолиб қолиши ҳам бор гапда... Ундан кўра, давлатимиз раҳбарни айттанидай, ҳакиқий китобни ўқиб, асл китобхон бўлган афзал эмасми? Зерикарни дейсизми? Йўқ асло, жаҳд қилсангиз, бир нафасда ўқиб, хузур топа оладиган, маънавий олам ва тафкурингизни бойитадиган китоблар кўп, айниқса, ҳозирги кунда шундай асарларнинг чоп этилиши давлат смесати даражасида турибди!

Ҳакиқатга айланган башорат

Келинг, яхиси, гапнинг индалосини айтиб кўй колай: журналист сифатида китобхонлини тарбиб этувчи мақолаларни кўп ўқиб, кўп ёзамиз, лекин ўзимизни китоб ўқишига вақт тополмаятман, деб алдашга ултамиз. Ахир, компютер карисиди кунлаб ўтиргач, мутолаага рагбат котмагандек туюладида!

Шу кунларда мен ҳам асар муаллифи бўлган хурматига боси ўбик чикишини керак, деб кўлимга олган мўъжазигина китобчани жуда тез тутгадим десан ишонаверинг...

Гап деярли 15 йиллар бирга ишлаган ҳамкасимиз, таъбир жоиз бўлса, болалигидан "бўладиган бола..." эканини давримизнинг қазо-казо ижодкорлари башорат қилган, ҳозирги кунда эса бу ҳакиқатга айланниб, ўзи меҳр қўйтан журналистика соҳасининг таникли вакилига айланниб, илк қадамларни бошлаган "Тошкент ҳакиқати" ва "Ташкентская правда" газеталарига бош мухарририлик қилаётган ижодкор, исми жисмига монанд энг ёш раҳбарлардан бири Файрат Шералиевнинг "Дакиқ дақиқалар" китоби ҳақида. Ўрин келганда айтиши керак, ҳар томонлама зуко, билимдом, ёзгандарни чукур фалсафий мъяно балки турдиган ўш ҳамкасимизни азбарой яхши кўрганимиздан бўлса керак, "Файратий" деб мурожаат қиласидек. Конамизга кириб қолса, иложи борича кўпроқ сухбатлашига уринадик. Ёши улуғроқ узостларизмиз эса унинг ҳозирхувоблиги учун бўлса керак, ёш йигитта айланниб қолган кек-са доинишмандга менгзашарди...

Унинг бу хусусияти "Тошкент ҳакиқати", "Халқ сўзи" ичинчалик пойтахт вилоятини ҳокимилигига ишлаб юрган кезларидан ҳам назарга тушиб, Файрат Шералиев бўлиб танилишида ўзиная хос омил бўлди, дейиш мумкин. Аммо юқорида таъкидланимиздек, энг аввалин кирайнилар курмат билан тилга оладиган Шералиевлар сулоласидан бўлган ниру бадавлат, зиёли, ўқимиши оила мухити тарбиялади...

Ғадур ғулом номидаги нашримёт-матбас ижодий уйида чоп этилиган "Дакиқ дақиқалар" китобининг сўзбошисида таникли ижодкор, узост журналист Ахмаджон Мелибовининг бундан 20 йиллар аввал ёзилган "Дўрмоннинг меҳр ҳовлиси" номли мақоласи келтирилган. Бу бежиз эмас. Унда Файрат Шералиев ўёси улгайлан серфайдиз хонадон, унинг бағрикент, меҳмондуст саҳибига соҳибалари, китоб муаллифининг беугубор болалиги, ўсмирилик йилларидаги изланиш, интилишлари ва ниҳоят мактаб ўкувчиси мухарририлигидаги чиқарилган "Оқибат" номли ойлавий газетанинг мазмунин, журналист отаси Раҳматилла Шералиевдан ўрганиб ёзилган бир қатор магзи тош босадиган кизиқарларни мақолалар хақида хикоя килинади. Бу ойлавий газетанинг бошдан-оёқ кўздан кечиган кекса журналист унинг бошқа тармок газеталаридан котишмайдиган дизайни, ранг-баранг мавзуларининг катталардек қизиқарли ёритилгани...

Жорий йилнинг 29 июнь куни Термиз шаҳар 22-боловлар мусика, санъат ва бахшичилик мактабида бош темир йўл лойиҳаси институти директори Расул Рӯзизев, лойиҳа инженери Евгений Губиров, Сурхондарё темир йўллари АЖ директори Одил Ахмедов ҳамда вилоят маданияти бошқармаси бошлиғи Курбонмурод Амонқуловлар иштирокида йигилиш бўлиб ўтди.

Унда 22-боловлар мусика, санъат ва бахшичилик мактабида Республика бахшичилик санъатига ихтиносослаштирилган мактаб интернатига айлантириш

ҳамда узоқдан келиб таълим олувчи ўқувчилар учун янги ётохона қуриш режаси ва лойиҳасини амалга ошириш юзасидан чора-тадбирлар белгилаб олинди. Ташкилотчилик шу йил якунига қадар ушбу вазифаларни тўлиқ амалга ошириш бўйича келишувга эришидилар.

Ш.ЖЎРАЕВ,

Сурхондарё вилояти маданияти бошқармаси
халқ ижодиёти ва ҳаваскорлик санъатига
ривожлантириши шўбаси мудири

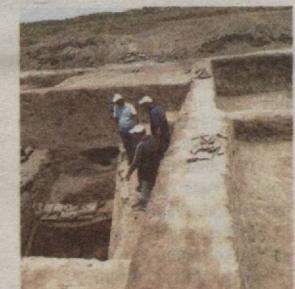

» Тарихимиз - шонимиз

Қат қалъаси синоатлари

Хоразм Маъмун академияси ижтимоий-гуманитар фанлар бўлуми археологлари вилоятнинг Шовот туманида жойлашган Қат қалъаси археологик ёдгорлигидаги қазу ишларини олиб боршишмоқда. Айни пайтада ёдгорликларнинг гарбий қисмидаги амалга оширилаётган изланишлар натижасида илк антик давр (милоддан аввали IV-III асрлар) ва сўнгти антик даврлар (милодий II-IV асрлар)га оид меъморий ишшоот қолдиқлари ўрганилмоқда.

Зиёд куни "Иchan-Қалъа" музей-кўрикхонаси Қадимги Хоразм тарихи бўлуми мудири Лочин Матрасулов, катта илмий ходим Сайёра Ёкубова ҳамда Хоразм танталари кўргазмаси бўлум мудири Отаназар Раҳмонов ушбу археологик ёдгорлика экспедиция уюштириб, Маъмун академияси археологлари олиб бораётган қазишишлари билан танишидилар.

Тадқиқотлар давомида жуда кўп илк ва сўнгти антик даврга оид сопол буюлар, мармардан ишланган идиш қолдиқлари ва шахар ҳаётининг кейинги босқичларига доир сопол бўлаклари ҳамда мис узук ҳам аниқланди.

Куйи қатламлардан археик даврга хос идишлар бўлаклари ҳам топилган бўлиб, улар орқали шаҳарнинг барпо этилиши билан боғлиқ янги маълумотларни билиб олиш мумкин.

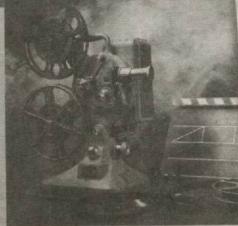

Маълумот учун: Қат қалъаси - Шовот туманидаги Беруний номли ширкат хўйалиги Қат қишлоғи худудида жойлашган, умумий ҳажми 10,8га, кадимда иккى қаторли девор билан ўраб олинган бўлиб, ўз навбатида ярим айланали кунгуралар орқали кучайтирилган, улар ўртасидаги оралиқ - 27 м.

Ёдгорлик милоддан аввали IV асрда курилган.

Сайёра РИХСИЕВА

» Йил ижодкори

Иктидорли ёшлар

» Тарих силсиласи

Тарих фанлари номзоди Шовосил Зиёдовнинг таъкидлашича, турк адмирали Сайди Али Раис XVI асрда Осиё бўйлаб саёҳатида Самарқанддаги Чокардизга қабристонини ҳам зиёрат қиласди. Бу хақда у ўз эсдаликларида ёзиб қолдирган. Шунингдек, XVIII-XIX асрларда ёзилган "Самария" ва "Қандийа хурд" асарларида ҳам Чокардиза унда дафтилигдан улуг алломалар ҳақидаги маълумотлар учрайди. В.Бартольд ҳам хотираларида 1920 йилдаги Самарқанд сафари давомида ушбу қабристондан бўлгани ва у ерда Могурийдий мақбарасини кўрганини ёзади.

Абу Мансур Мотуридий – Мотуридия таълимоти асосчиси

Юз йиллар давомида факих, шайх ва уламолар дағи этилган Чокардизга қабристон шўролар даврида аҳоли яшайдиган манзилга айлантирилади. Натижада кўплаб қабротш ва қайроқлар йўқолиб кетади. Мустақиллик ийларидаги Мотуридий мақбарасини тикилаш жаҳренида эса факих ва уламоларнинг қабротшлари топилди. Уларнинг аксари корахонийлар даврига мансуб бўлиб, биз учун кўплаб янги маълумотларни берishi табиий. Хозир мазкур қабротшлар исломшунос олимлар Б.Бобоҷонов, А.Муминов, У.Рудольф томонидан ўрганилиб, маҳсус тадқиқотиша-ри олиб борилилди, шу асосда иммий маълумотлар жамланган асар чоп этилган.

XI-XII асрлар ҳанафий мутакаллимлари Мотуридия таълимотини қайта тикилаш жараёнидаги суннитларни асосчилари ўрганиб, ўзи ҳам араб тилида тағсир ва ёзикодга оид "Таъвилот аҳли ас-сунна"ни ёзади. Бундан кўзланган асосий максад "Аҳл ас-сунна ва ал-жамоа" таълимотига зид қарашларни рад этишдир. Бу асардан ёзикодий масалалари билан қизиқиб, ҳанафий маҳҳаби олимларидан дарс олиб, ўз билимини юксалтиради. Бу жаҳрена кўплаб машҳур факих ва муҳадислар билан мулокот ва мунозарада бўлади, шу соҳага оид асарлар ёзади.

Махмуд ибн Сулаймон Кафавийнинг "Катоib ул-аълом ал-аҳр ф табокот фукаҳо ва машиҳих мазаҳабан-Нуъмон" ("Нуъмон мазаҳабига мансуб бўлган таникли аллома факиҳлар ва шайхлар ҳақидаги китоб") номли асарида Абу Мансур Мотуридийнинг қаерда ва қочон вафот этгани ҳамда унинг асарлари ҳақида маълумот беради. Муалиф имом Мотуридийнинг "Китоб ут-тавҳид" ("Аллоҳнинг якка ягоналиги борасидаги китоб"), "Китоб ал-мақомат", "Китоб рад авомил лил адил лил қаъбий" ("Қаъбий залолатларининг бошланишини рад килишга бағишиланган китоб"), "Китоб байон ва ҳум ул-мутазила" ("Мутазила гавғолари

дайнлар томонидан нашр этилди. Ҳудди мана шу китоб бангладешлик олим А.А.Рахмон томонидан 1981 йил янги кўшимчалар билан қайта нашр килинди. Асарнинг чоп қилиниши Мотуридий каломига оид бир катор мақолаларнинг ёзилишига сабаб бўлди. Ф.Сезгин ўзининг "Араб кўлёзмалари тархи" китобидаги "Китоб таъвилот" асарининг дунё фондидағи нусхалари ҳақида қимматли маълумот беради. Сўнгти йилларга келиб, унинг тўлиқ нашрлари ҳам амалга оширилди.

Унинг 1-5 жиллари 2004 йил Фотима Юсуф Ҳайми томонидан Байрутда нашр килинган. Яна бири Муждий Баслум томонидан тайёрланған бўлиб, 2005 йил Қоҳира "Мактабат ул қарамат" нашириётидаги ўзи нима ва у қандай илм?

Калом илми ўзта асрларда фалсафий-диний фикрлар ва диннинг назарий асосларини ўрганиш, ислом ақидаларига ёзикод этиш ҳақидаги билимларни ифодалаган. Бирон-бир динга мансуб шахс учун мажбурий хисобланган, ҳар қандай шароитда мухокамасиз ёзикод килинини лозим бўлган диний талаблар мажмуига нисбатан аклий мулҳазаза юритиш жараёнида у маҳсус билимлар тизими сифатида вужудга келди. Калом – "илмул қадом" атамаси кенг маънода ўрта асрлар мусулмон адабиётидаги диний фалсафий мавзуларда (жумладан, насронийлик ва яхудийликда ҳам) ёркян фикр юритишга нисбатан кўлланилган, тор маънода эса ақидапастлик, яъни динда обру-эътибори хисобланган шахслар – пайғамбар, саҳобаларга тақлид йўли билан эмас, балки Қуръон унсурини таълимни аклийдикка мос талқин этиш, тафаккурга суняниб иш юритишга нисбатан ишлатилган. Ҳадис илми пайғамбаримиз томонидан ривожят қилинган диний таълимот асосидаги солих амалларни, фикҳ имми шариат қонунчилигини, калом илми эса илмом динидаги ёзикод қандай бўлишини ўргатади.

Мотуридия ақидаси Қуръон, ҳадис ва ақл-идрок, мантлик ва ҳақиқатга яқин экани билан бошка таълимотлардан ажалиб туради. Абу Мансур Мотуридий ўз таълимоти билан боғлиқ ақсарият фикрларини "Китоб тавҳид" асарида бўён этган. Ҳусусан, ўзга тифадаги фирқаларга қарши шундай сўзларни айтади: "Улар тафаккур ва тадқик билан карасалар эди, Аллоҳ таоло ҳам бандаларини тафаккур ва тадқикот, ибрат ва тажриба билан иш килишга буорганини тушунар эдилар, ибрат ва тафаккур эса илм манбаларидан бўридир".

Мазкур таълимот мұтазилийлар каби факат ақлга суннини эмас, балки нақддан ҳам кўшиб фойдаланишини зарур деб билади. Ақида борасидаги кўштан янга бир хиссаси шуки, ўша даврларда жуда кўп фирқалар эътиқод борасидаги ўз фикрлари билан мусулмонлар қарашлари ва интилишлари билан ҳамоҳанг эди.

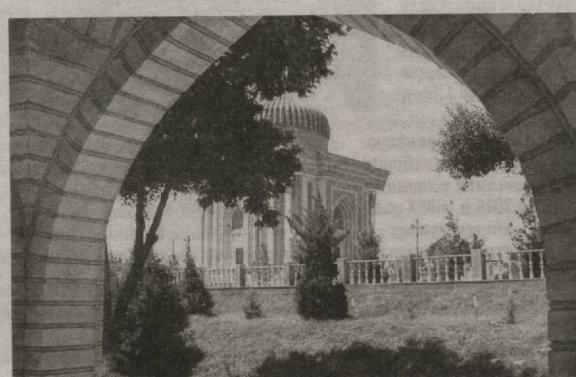
**Дилафрўз ЖУМАЕВА,
Регистон мажмуси**

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти Нукус филиалининг "Кино ва телевидение режиссёrligi" таълим ўйналиши талабаси Азизбек Алламуратов "Йил талабаси – 2020" танловида ўзи яратган видеороликлари билан қатнашиб, "Йилнинг энг ижодкор талабаси" номинацияси бўйича галибликни кўлга киритган эди.

Маълумот учун, Азизбек Алламуратов 2019 йил Қозоғистоннинг Олмата шаҳрида

ўтказилган "VI Ҳалкаро "GRAND PREMIUM" фестивалида ҳам санъат соҳасида биринчиликка муносиб кўрилганди.

Бугунги кунда ҳам ёш иктидоримиз ўзининг тиришкоклиги ҳамда намунали хуљи билан тенгдошларига ўрнак бўлиб келмокда. Биз келажакда А.Алламуратовнинг ўзбек ва корақалпоқ санъатини дунёга танидаги етук мутахассис бўлиб етишишига ишонамиз.

Театр томошалари

“Кичкинтой” болажонлар хузурида

Тадбир

Маҳалла ёшлари

30 июнь куни Ўзбекистон давлат хореография академиясига биритирилган Яққасарой тумани “Конституция” ва “Богсарой” маҳалла фуқаролар йигинидаги ёшлар куни муносабати билан маданий маърифий тадбир уюштирилди.

Унда маҳаллада ташкил этилган тўғракларнинг иқтидори аъзолари ўзларининг кўшиқ ва ракс сингари бадий чиқишилари билан иштирок этиб, йиғилгандар кайфиятни кўтаришиди. Шунингдек, тадбир доирасида академия жамоаси томонидан маҳалла ёшлари учун спорт анжомлари совга килинди.

Газетхон илхоми

Оиласиз бўлар сизга мададкор

Хаёт сўқмоқларин сарсон кезгандা,
Давлату мансаблар сиздан тонгандা,
Содикман деганлар юзин бурганда
Оиласиз бўлар сизга мададкор.

Бир кун кирил келар дўсту ёронлар,
Давлату мансаб оти қайтиб келандар,
Аммо, узардан бирорраси тутқич бермайди,
Сиз улгарга муҳтож бўлганда.

Лек мұқаддас күргонда тортмагайсиз гам,
Яқинларнинг меҳри дардларга малҳам,
Ота-она дуосидан топасиз ором,
Бу табаррук масканни асрарн, биродар!

Саъдула Йигиталиев

Жиззах вилояти Фориш туман маданият марказида фоилият олиб бораётган “Кичкинтой” халқ хаваскорлик кўғирчоқ театри жамоаси болаларни согломлаштириш, уларнинг маънавиятига ривожлантириш мақсадида 28 июндан 2 июлга қадар белгиланган режаги асоссан туман маркази ҳамда чекка қишлоқлардаги

давлат ва нодавлат мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчилири учун жаҳон ҳалқ эрталари асосида саҳналаштирилган “Доно кўйенча” номли кўғирчоқ театри томошаларини намойиш этди.

Шунингдек, болажонлар иштирокида кизикарли ўйинлар ташкил килиниб, кўғирчоқлар ижросида кўй-кўшиқлар ижро этилди. Томо-

шалар болажонлар томонидан завқ билан кутиб олинди. Ҳозирда театр жамоаси “Уч ўртоқ” номли янги эртакни саҳналаштиришга тайёргарлик кўрмокда. Мазкур томошани ҳам болажонлар хузурига ташриф буюриб намойиш этиш режалаштирилган.

Л.ҲАҚИМОВА,
марказ мутахассиси

Оила файзи

Дунё яралибиди, етук инсонлар ортида уларга борини баҳшида қилган аёл туради. Бу буюк зот ҳақида қанча чиройли сўзлар айтилса шунчак кам. У меҳр-муҳаббат, садоқат, вафо ва заковат тимсолидир.

Аёл – меҳр-муҳаббат тимсоли

Гўзул баҳор фасли кириб келиши билан табиатнинг чирой очишини аёл чехрасига, гуллар ифори ва тароватини аёл нафосатига, эрта кўкламдаги тоғти майсалалар яропига кўнган шудрингни эса аёлнинг пок қалбига кўйсан мумкин.

Оиласада чиройли мухитни яратиш, албатта, аёллар зиммасидаги вазифадир. У зуко ва заковатли бўлса, тўғри иш тутишини, ким билан қандай муомала килишини билади. Оилани боф деб олсак, аёл унинг боябонидир. Нихол экилганда, аввало, унинг илдизига сув куйилади, сўнг юмиштилип, парваришиланади. Шундагина никол бўй чўзади, униб ўсади. Аёл фарзандларига ўз мөхридан сув беради. Бу буюк унинг яқинлари иш битмас-туғанмас озула манбаидир. Ҳаётимизнинг тинч-осудалигини таъминлашда, мустакил, обод юртимизнинг янада равнақ топиши ва фарзандларимизнинг соглом, баркамол бўлиб вояж етишишида аёлларимизнинг хизмати бекёс. Заковатли аёллар – оиласиз таянчидир.

Бундай заковат ва садоқат тимсоллари тарихимиз зарварақларига ҳам абдий мухрланган. Мозайга назар ташлан эканмиз, ўз ақлу заковати, билимдонлиги, дононлиги билан довруг қозонган аёлларимиз билан фархланамиз. Буюк соҳибқорон Амир Темур ҳам ўз аёли Сарой Мулк хонининг ақл-заковати ва доношмандлигига бир неча борин бўлган. Ҳатто давлат шарифларини юртишида ҳам Бибихонимни ўзига яқин маслакдош деб билиб, унинг маслаҳатларига кўп боря кулоқ солган. Ривоятларда келтирилишича, А.Темур кўлга киритган бир давлатда турли тарбисизлар тубайли мамлакатни бошқарши кийинлашган. Шу пайтада яқин ва аклии маслаҳатдошга муҳтож бўлган А.Темур ўз аёли Бибихонимга нома йўллаш, ундан ушбу нокудай вазиятдан чиқиши йўлини сўрайди. Номани олган ва вазиятни тўгри тушунган зуко Бибихоним иккига оғиз сўз билан соҳибқорига жавоб мактубини битади: “Олампани, боғингиздаги эски дарҳатларни кўчириб, ўнинг яғни нигҳолларни ўтқазинг”. Номани ўқиган А.Темур аёленинг нақадар зуко, дононлигига тан бериб, ўз музозим ва бешарини вазифадан изод қиласи ҳамда ўрнинг ўш музозимларни тайинлашибди. Сунг ўша кўйиди вазиятдан осонгина чиқиб кетади ва давлат бошқаруви ҳам ўз изига тушади.

Бибихоним нафқат давлат ишлари, балки оиласада ҳам ўз мақвемига эта она ва умр йўлдош олиди. Унинг оиласада фарзандлари ва набиралари гаे берган таълим-тарбияси сабаб А.Темур

уни “она лочин” деб улугланган ҳамда “авлодларимни лочиндек юксакка парвоз этадиган кириб тарбияланг!” деган.

Қадимда аёл заковати ҳақида афсонавий ҳақиқатлар ҳам бор. Жўмладан, бетакор шоир Амир Умархон Кўкон хони бўлган. Нодирабегим – Умархоннинг ўнгларни ўзифтади, маълика эди. Хон саройидан мунтазам ташкил этилган мушоираларда манаман деган шоирларни “бир ёқишида” қочириб юборган. Буни қарангли, шоҳ хонадонида ҳам эр-хотин ўтасиди гап талаши қолишар бўлар экан-да. Кунларнинг бирори Умархон билан Нодирабегим арзимаган масалада тортишиб қолибдишар. Аслида-ку Нодирабегим аёллар – оиласиз таянчидир.

Бундай заковати тимсоллари тарихимиз зарварақларига ҳам абдий мухрланган. Мозайга назар ташлан эканмиз, ўз ақлу заковати, билимдонлиги, дононлиги билан довруг қозонган аёлларимиз билан фархланамиз. Буюк соҳибқорон Амир Темур ҳам ўз аёли Сарой Мулк хонининг ақл-заковати ва доношмандлигига бир неча борин бўлган. Ҳатто давлат шарифларини юртишида ҳам Бибихонимни ўзига яқин маслакдош деб билиб, унинг маслаҳатларига кўп боря кулоқ солган. Ривоятларда келтирилишича, А.Темур кўлга киритган бир давлатда турли тарбисизлар тубайли мамлакатни бошқарши кийинлашган. Шу пайтада яқин ва аклии маслаҳатдошга муҳтож бўлган А.Темур ўз аёли Бибихонимга нома йўллаш, ундан ушбу нокудай вазиятдан чиқиши йўлини сўрайди. Номани олган ва вазиятни тўгри тушунган зуко Бибихоним иккига оғиз сўз билан соҳибқорига жавоб мактубини битади: “Олампани, боғингиздаги эски дарҳатларни кўчириб, ўнинг яғни нигҳолларни ўтқазинг”. Номани ўқиган А.Темур аёленинг нақадар зуко, дононлигига тан бериб, ўз музозим ва бешарини вазифадан изод қиласи ҳамда ўрнинг ўш музозимларни тайинлашибди. Сунг ўша кўйиди вазиятдан осонгина чиқиб кетади ва давлат бошқаруви ҳам ўз изига тушади.

Бибихоним нафқат давлат ишлари, балки оиласада ҳам ўз мақвемига эта она ва умр йўлдош олиди. Унинг оиласада фарзандлари ва набиралари гае берган таълим-тарбияси сабаб А.Темур

– Андижонга, – дебди Нодирабегим ку-

лимишиб. Ўзингиз юртингизга жўнанг, деб амр этдингиз. Ҳон шукуни бўлган ҳантомани эслаб, яна аччиқланнибди. – Мен сизни Андижон боринг, деб эрдим! Андижонга мен ҳам бораман, деган эмасмен! – Тўғри, оламишон! – дебди Нодирабегим. – Сиз мени Андижон боришини ҳукм этдингиз. Аммо салтанат ҳазинасидан ўзингиз учун энг кимматли нарсани олиб кетинг, дедингиз. Ҳукмнинг вожиж! Салтанат ҳазинасида мен учун энг бебаҳо бойлик – Сиз булласиз! Мен уша ҳазинани ўзим билан олиб кетишига жазм этдим!.

Карор дарҳол орта гайтибди. Ўша-ӯша жаннатмакон Амир Умархон саройидан осоиштилаки ҳукм сурган, дейишиди. Демак, тарихимиз назар ташлан орқали биз шунга амин бўламизки, ўша пайтларда ҳам оила мухим маскан ҳисобланган ва бу кўрғонда заковатли аёлнинг ўрни жуда мухим саналган. Гувоҳи бўлганимиздек, аёлнинг уదабуёнлиги, мумаласи ва ақллилиги билан парондаки бўлғандан бир ойла сақлаб қолинган. Буюк заковат тимсоли бўлған Нодирабегим факат шоирларни килибигина қолмай, турмуш ўртоги Амир Умархонга яхши маслакдади сифатида давлат ишларида яқиндан ёрдам берган.

Бугунги кунда мустакил юртимизда ҳам аёлларимиз турили соҳаларда ўз ташаббускорларни кўрсатишмоди. Умархон оиласада жамият ривоятини вазифалари юксак бахолланмокда. Энди улар нафакат оиласада, балки ижтимоий, иқтисодий, маърифий ва маданий соҳаларда ҳам ўз кучи ва билими, акул заковати билан кўп ишларга қодир эканликларини ибтилашмоди.

Аёл шундай улуг зотки, у – мўтабар ономиз! Унинг дуосини қанча кўп олсак, шунча юксакларга кўтарилимиз, кам бўлмаймиз. Аёл – бу опа-сингилларимиз. Уларни эъзозлаш, асрар-авайланомуси ворни сақлаш билан баробардир. Аёл – бу умр йўлдош, оиласа файзидир. Уларни ардоклаш Ватанни эъзозлашдир!

Хулоса ўрнда шуни айтиш мумкинки, заковатли, ўзко аёлларимиз сафи кўпайисин. Зийрак аёллар бағрида ўсиг-улғайтан комил фарзандлар шарофати билан мустакил диёrimиз янада юксалаверсин.

Ш.АЗИЗОВА,

Фарғона вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи сектор мудири

Нашр учун масъул: Ш.Истроилова
Навбатчи мухаррир: С.Рихсиева
Навбатчи: Н.Содикова
Адади - 7864 Буюргма - Г - 717
Сотудва келишилган нарҳда
Қоғоз бичими А-3, Ҳажми 2 босма табоқ

Газета Ўзбекистон
Матбуот ва ахборот
агентлиги томонидан
10.04.2018 й. 0803 раками
билин давлат
рўйхатидан ўтказилган.

Тархириятга келган кўлэзмалар қайтарилинида ва ёзма жавоб берилмайди.
Мақолада келтирилган факт ва асосларга муаллиф жавобгар, унинг фикри
тархирият фикридан фарқланиши мумкин.
“Маданият” материаларидан фойдаланилганда манба кўрсатилиши шарт.

Газета “Шарқ” нашримётматбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.

Корхона манзили:
Тошкент шаҳри,
Буюк Турон кўчаси, 41.
Босмахонага топшириш
вакти - 02.30
Топширилди - 02.10
1 2 3 4 6

МАДАНИЯТ

ОБУНА ИНДЕКСИ:
285

МУАССИС:
“Dildosh media” МЧЖ,
ҳамкор:
Ўзбекистон
Республикаси
Маданият вазирилиги

Бош мухаррир
Дилбахор Ҳудойбердиева
Таҳририят манзили:
100029, Тошкент шаҳри, Тарас
Шевченко кўчаси, 1.
Тел.: Факс: (371)-256-04-54

Газета ҳафтанинг пайшанба куни чоп этилади.